שבלשון מפורש זה, ודאי לְכִי נַפְקָא קָאָמַר לָהּ – כוונתו שרק כשתצא חמה הוא רוצה שיחולו הגירושין ולא קודם לכן, ואין זמנו של הגט מוכיח שכוונתו לגרשה בלילה, וְלכן כִּי קָיְיתִ בְּלֵילְיָא – אם מת בלילה קודם שיצאה חמה מנרתיקה, חֲזֵי נַמִי לְאַחַר מִיתָה ואינה מגורשת. וכן הדין אף בנידון משנתינו, אם יאמר הבעל 'הרי זה גיטך לכשלא אבוא לאחר שנים עשר חודש', ומת בתוך שנים עשר חודש, אינו גט, שהרי במפורש קבע שיחול הגט רק לאחר שנים עשר חודש.

וכן כולם מודים שאם אמר 'הרי זה גיטך עַל מְנָת שֶׁתֵּצֵא חֲמָה מְנַרְתִּיקָהּ', נחשב הדבר כאילו 'הרי זה גיטך מֵעַכְשָׁיו' קָאָמַר לָהּ. וּכְדְאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, שְׂכָל 'הָאוֹמֵר 'עַל מְנָת' כְּאוֹמֵר 'מֵעַכְשָׁיו' דָּמֵי. ולכן דנים זאת כאומר 'הרי זה גיטך מעכשיו על מנת שתצא חמה', וכוונתו שיחול הגט מיד בשעת נתינה, ואף אם מת קודם צאת החמה, חל הגט.

לֹא נֶחְלְקוּ חכמים שבמשנה ורבותינו אֶלָּא בְּכגון שהתנה 'הרי זה גיטך אִם תֵּצֵא חמה מנרתיקה', וכן במשנתינו שהתנה 'הרי זה גיטך אם לא באתי'. שבאופן זה שמתנה בלשון 'אם', נתבאר לעיל (עב.) לגבי האומר 'הרי זה גיטך אם מתי', שישנם שתי משמעויות בלשונו, או שכוונתו לגרשה 'מעכשיו' אם ימות, או שכוונתו שרק 'לכשיגיע' זמן המיתה תהא מגורשת. ולכן, אם היה אומר 'מהיום אם מתי', היה מוכיח שכוונתו שיחול הגט מעכשיו. אך באופן זה שלא אמר 'מהיום' אלא אמר בסתם 'הרי זה גיטך אם מתי', נחלקו חכמי המשנה ורבותינו היאך לפרש את התנאי שנאמר בלשון 'אם'. מַר סָבַר לָהּ – רבותינו סברו כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטָר מוֹכִיחַ עָלָיו שרוצה שיחול הגט מיד, וְכאשר אומר 'אם מתי' הָוֶה לֵיהּ כְּאומר לה 'מֵהַיּוֹם אִם מֵתִי' ו'כְּמַעֲכְשָׁיו אִם מֵתִי' ולכן חל הגט. וכן בנידון משנתינו שאמר 'אם לא באתי', זמנו של הגט מוכיח שכוונתו לגרשה 'מהיום אם לא באתי', ולכך אף שמת בתוך הזמן הרי זו מגורשת. אולם מַר – התנא במשנתינו לֹא סָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי, וְכאשר אומר לאשתו 'הרי זה גיטך אם מתי', הָוֶה לֵיהּ כְּאִם מֵתִי גָּרֵידָא – דנים זאת כפשוטו וכמי שאמר 'לכשאמות' והיינו שיחול הגט לאחר מיתה. וכן בנידון משנתינו שאמר לה 'אם לא באתי', משמעותו שלא יחול הגט אלא לאחר שלא אבוא שנים עשר חודש. ואם מת קודם לכן הרי זה גט לאחר מיתה.

שנינו במשנה דין ראשון, שאם אמר לשלוחיו 'אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש כתבו ותנו גט לאשתי', וכתבו השליחים בתוך שנים עשר חודש, ונתנוהו לאשה אחר שנים עשר חודש, אינו גט. ודין שני, שאם אמר 'כִּתְבוּ וְתֵנוּ גֵּט לְאִשְׁתִּי אִם לֹא בָּאתִי מִכָּאן וְעַד שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ', וְכָתְבוּ כו' השליחים בתוך שנים עשר חודש, ונתנוהו לאשה אחר שנים עשר חודש, אינו גט, ורבי יוסי אומר כזה גט: מבארת הגמרא את שיטת רבי יוסי. אָמַר לֵיהּ רַב יִיאַשׁ לְרַב אַשִׁי, מכך שמכשיר רבי יוסי גט זה שציוה הבעל לכותבו רק לאחר שנים עשר חודש ונכתב בתוך שנים עשר, לֵימָא – האם ניתן לומר שקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי כָּתַב גֵּט עַל תְּנַאי כָּשֵׁר – שגט שנכתב בציווי על תנאי, אפילו אם לא נתקיים התנאי, כשר הגט. דוחה הגמרא, לֹא סבר רבי יוסי כן, אלא לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ שגט הניתן על תנאי ולא נתקיים התנאי פָּסוּל הוא. וְשַׁאנִי הָכָא שיש סברא אחרת להכשיר את הגט, מִשּׁוּם דְּהָוֶה לֵיהּ לְמֵימַר – שאם היה רוצה בדווקא שיכתבו את הגט רק אם לא יבוא, היה לו לומר 'אִם לֹא בָּאתִי כְּתְבוּ וְתֵנוּ'. וְכיון שֶׁאָמַר 'כִּתְבוּ וְתֵנוּ אִם לֹא בָּאתִי', הָכִי קָאָמַר – כך כוונת דבריו כִּתְבוּ מֵעַכְשָׁיו, וְתֵנוּ אִם לֹא בָּאתִי. ולכך כשר הגט אף שנכתב קודם שנים עשר חודש. וְרַבָּנַן סוברים, לֹא שָׁנָא הָכִי – בין אם אמר 'כתבו ותנו אם לא באתי', וְלֹא שָׁנָא הָכִי – בין אם אמר 'אם לא באתי כתבו ותנו', כל שנכתב הגט בתוך שנים עשר חודש, אינו כציווי הבעל, והגט פסול.

תָּנוּ רַבָּנַן, אמר לאשתו 'הרי זה גיטך אם לא אבוא לְאַחַר שָׁבוּעַ זה', דהיינו לאחר שבע שנות השמיטה הקרובה. ממתינים לו עד סוף שָׁנָה השמינית, לפי ש'אחר שבוע' משמעו כל השנה השמינית, ואם לא בא הרי זו מגורשת. ואם אמר 'הרי זה גיטך אם לא אבוא לְאַחַר שָׁנָה', ממתינים לו אחר השנה עוד חֹדֶשׁ, לפי ש'לאחר שנה' משמעו חודש נוסף אחר השנה. ואם אמר 'הרי זה גיטך אם לא אבוא לְאַחַר חֹדֶשׁ', ממתינים לו עד שיחלוף חודש וְשַׁבָּת [–שבוע] שאחריו, לפי ש'אחר חודש' משמעו שבוע שאחר החודש.

מבררת הגמרא, אם אמר 'הרי זה גיטך אם לא אבוא עד לְאַחַר יום הַשַּׁבָּת'. מַאי – מהו שיעור הזמן שלאחר השבת, שבו חל הגט. תֵּיבְיְ רַבִּי זֵירָא קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַסִּי, וְאָמְרֵי לָהּ – ויש האומרים שרַבִּי אַסִּי ישב קַמֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְקָאָמַר ששיעור הזמן הנקרא 'לאחר השבת' נקבע לפי חלוקת ימות השבוע. וכך היא חלוקתם, חַד בְּשַׁבָּא וּתְרֵי וּתְלָתָא בָּתַר שַׁבָּתָא – ימים ראשון שני ושלישי, נקראים ימים שאחר השבת שעברה, ואילו אַרְבָּעָה וְחַמְשָׁא וּמַעֲלֵי שַׁבָּתָא קַמֵּי שַׁבָּתָא – ימים רביעי חמישי וערב שבת, נקראים ימים שלפני שבת הבאה. ולכן אם אמר הרי זה גיטך אם לא אבוא עד אחר השבת, ממתינים שיחלפו הימים שנקראים 'אחרי השבת' והם ראשון שני ושלישי כאמור, ואם לא בא בימים אלו, חל הגט.

תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר האומר 'הרי זה גיטך אם לא באתי עד לְאַחַר הָרֶגֶל', ממתינים עד שיחלוף הרגל ואחריו שְׁלֹשִׁים יוֹם, ואם לא בא הרי היא מגורשת. נָפַק רַבִּי חִיָּיא דְּרָשָׁה מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי וְקִלְסוּהָ – יצא רבי חייא ודרש בבית המדרש שמועה זו בשם רבי, ושבחו החכמים שמועה זו שודאי תנא יחיד אמרה. אולם פעמים אמר לשמועה זו מַשְׁמֵיהּ דְּרַבִּים – בשם הרבים ולהורות הלכה כך, וְלֹא קִלְסוּהָ. אַלְמָא לֵית הִילְכְתָא כְּוָותֵיהּ – מוכח שאין הלכה כרבי בענין זה.

הדרן עלך מי שאחזו

פרק שמיני - הזורק

משנה

הַזּוֹרֵק גֵּט לְאִשְׁתּוֹ לביתה או חצרה, ובאותה שעה הִיא נמצאת בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרָהּ, חֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת לפי שקנתה הגט בקנין חצר. אך אם זָרַק לָהּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אוֹ בְּתוֹךְ חֲצֵרוֹ שלו, אֲפִילּוּ הוּא – הגט עֲמָהּ בַּמַּטָּה שזרק לה הגט על המטה שהיא שוכבת עליה, אֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת, מפני שאין זו 'רשותה' שתקנה לה בקנין חצר. ואם זרק הגט לְתוֹךְ חֵיקָהּ, אוֹ לְתוֹךְ כַּלְתָּהּ [–סל], אף על פי שעומדת בתוך ביתו חֲרֵי זוֹ מְגוֹרֶשֶׁת, מהטעם שיתבאר בגמרא.

גמרא

מבררת הגמרא, מָנָא הָנֵי מִילֵּי – מנין אנו למדים ש'קנין חצר' מועיל בגט, ואין צריך לתנו לידה דווקא. משיבה הגמרא, דְּתָנוּ רַבָּנָן, נאמר בתורה (דברים כד א) 'וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ', אֵין לִי – לא שמענו מפסוק זה אֶלָּא נתינת הגט לְיָדָהּ, אך אם מניחו ברשותה, כגון שנתנו לתוך נַּגָּהּ, או לתוך חֲצֵרָהּ, וְקָרְפֵיפָהּ [חצר אחורית המוקפת גדר], מַנַּיִן שהיא מגורשת, תַּלְמוּד לוֹמַר 'וְנָתַן' מָבָּל מָקוֹם. שמשמעות 'ונתן' היינו נתינה לכל מקום שהוא שלה, ומה שנאמר 'בידה' לא בא אלא ללמד שאותה רשות צריכה להיות דומה לידה, שכשם שידה משתמרת כך גם צריך שתהיה רשותה משתמרת. שאילו כוונת התורה 'ידה' ממש היה צריך להיות כתוב 'ובידה יתננו' שמשמעותו דווקא נתינה לידה.

וְתַנְיָא נַמִי הָכִי - וכך גם שנינו ברייתא לְגַבֵּי קניני גַּגָּהּ, נאמר בתורה (שמות כב ג) 'אִם הַמָּצֹא תִמָּצֵא בְיָדוֹ חַגְּנָבָה וגו' שְׁנַיִם יְשַׁלֵּם'. אֵין לִי – לא שמענו שבגניבתו מתחייב בְּכָפֶל, אֶלָּא אם גנב בידו וקנה במשיכה או בהגבהה, אך אם נכנסה הבהמה מאליה אל גַּגּוֹ או אל חֲצֵרוֹ וְאו אל קָרְפֵיפוֹ, ונעל בפניה כדי לקנותה בקנין חצר, מַנַּיִן שאף באופן זה חייב כפל, תַּלְמוּד לוֹמַר 'הִמָּצֵא תִמָּצֵא' מִכָּל מָקוֹם – לרבות כל אופני הגניבה.

הגמרא מבארת, מדוע הוצרכה התורה לרבות קנין חצר גם בגט וגם בגניבה. וּצְרִיכָא – צריך לרבות קנין חצר גם בגט וגם בגניבה ואין ללמוד דין אחד מהשני, דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן – אילו השמיעה תורה

המשך בעמוד קפד

רק בְּגֵט, הייתי אומר שדווקא בגט מועיל קנין חצר, מִשּׁוּם ששונה הוא קנין הגט משאר קנינים דִּכְעַל בָּרְחָה מְגָרְשָׁהּ שהאשה מתגרשת בעל כרחה והוה אמינא שדווקא בקנין כגון זה מועיל קנין חצר אֲבָל גֵּנֵב דְּלֵיתֵיהּ בְּעַל כּוֹרְחֵיהּ, שאינו מתחייב אלא אם קונה הגניבה מרצונו אֵימָא לֹא נאמר בו קנין חצר, לכך השמיענו קנין חצר אף בגניבה. וְאִי אַשְׁמוּעִינַן קנין חצר רק גבי גֵּנֵב, הייתי אומר שדווקא בגניבה רבתה תורה קנין חצר, מִשּׁוּם דְּקָנְסֵיהּ רַחֲמָנָא – שקנסתו תורה, שאף חצירו קונה לו להתחייב על הגניבה באונסין ותשלומי כפל, אֲבָל גֵּט שאין שייך בו ענין קנס אֵימָא לֹא נאמר בו קנין חצר. צְרִיכָא – לכך הוצרכה התורה לחדש קנין חצר גם גבי גניבה וגם גבי גט.

שנינו במשנה, הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת. מקשה הגמרא, חֲצֵרָהּ – איך שייך שתהיה לאשה חצר שתקנה בה בקנין חצר, והרי תקנו חכמים שכל מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ כלומר, שלבעל יש זכות שימוש בנכסיה לאכילת פירות, וכיון שהחצר שלו היא לא יצא הגט מרשותו לרשותה, ואיך קונה בקנין חצר.

מתרצת הגמרא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מדובר בְּכוֹתֵב לָהּ הבעל לאחר נישואיה 'דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בִּנְכָסַיִךְ', ובכך סילק עצמו מחלקו בנכסיה והחצר שלה לגמרי.

מקשה הגמרא, וְכִי כָּתַב לָהּ הָכִי מַאי הֲוֵי – כיצד זה מועיל לסלק עצמו מנכסיה, וְהָתַנְיָא, הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ שהוא שותף עמו בשדה, – דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שָׂדֶה זוֹ, וְאו שאמר אֵין לִי עֶסֶק בָּהּ, וְאו שאמר יָדַי מְסוּלָּקוֹת הֵימֶנָּה, לֹא אָמַר כְּלוּם. שאין בעלותו של אדם נפקעת על ידי שאומר שאינו רוצה חלק בשדה ['סילוק'], אלא צריך לעשות מעשה כגון מתנה או מכירה. ואם כן איך מועילה אמירת 'דין ודברים אין לי בנכסיך' [שהוא לשון סילוק] להפקיע את זכותו בשדה.

מתרצת הגמרא, אָמְרֵי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי, שמדובר בְּכוֹתֵב לָהּ וְעוֹדָהּ אֲרוּסָה שכתב לה 'דין ודברים אין לי בנכסיך' כבר בעודה ארוסה שעדיין לא זכה בנכסיה, וקודם שזכה אדם בנכסים יכול להסתלק מזכותו העתידית בלשון סילוק בעלמא. ואף שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם והוה הדין שאינו יכול לסלק עצמו מדבר שלא בעולם, מכל מקום יכול לסלק עצמו מזכותו העתידית בנכסי אשתו, וְכִדְרַב כַּהֲנָא שאמר שאדם יכול למנוע זכייתו בנכסים שעדיין לא באו לעולם, דְּאָמַר רַב כַּהֲנָא, נַחֲלָה הַבָּאָה לוֹ לְאָדָם מִמָּקוֹם אַחֵר כלומר, ירושה דרבנן [כגון ירושת אשתו לאחר מותה, להבדיל מירושת אביו שהיא דאורייתא], אָדָם מַתָּנָה עָלֶיהָ קודם שזכה בה, שֶׁלֹּא יִרָּשֶׁנָּה. הרי שיכול אדם לסלק עצמו מנכסים שעתיד הוא לזכות בהן.

מוסיפה הגמרא ליתן טעם לדברי רב כהנא, מדוע יכול לסלק עצמו ואין בכך חסרון של דבר שלא בא לעולם, וּכְדְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא, הָאוֹמֵר

אִי אֶפְשִׁי בְּתַקָּנַת חֲכָמִים שתקנו לצרכי, כְּגוֹן זוֹ [מיד תבאר הגמרא על איזה תקנה דיבר רבא], **שׁוֹמְעִין לוֹ** לבטל תקנה זו, שכיון שלא תקנו אלא לטובתו יכול לומר שאינו חפץ בטובה זו. ולפיכך יכול לסלק עצמו מירושה דרבנן על ידי טענת אי אפשי בתקנת חכמים.

מבררת הגמרא, **מַאי** 'כְּגוֹן זוֹ' – על איזו תקנת חכמים אמר רבא את דבריו. מבארת הגמרא, כוונתו **לִכְדְרַב הוּנָא אָמַר רַב, דְּאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, יְכוֹלָה אִשָּׁה שֶׁתֹּאמַר לְבַעְלָהּ 'אֵינִי נִיזּוֹנֵית מִשֶּׁלְךָ וְאֵינִי עוֹשָׂה'**, שתמורת מעשי ידי לא יהיו שלך. שתקנו חכמים שהבעל חייב במזונות אשתו ותמורת זה זיכו לו מעשי ידיה, ותקנה זו לטובתה היא שחששו שמא לא יספיקו לה מעשי ידיה למזונותיה, ויכולה לומר 'אי אפשי בתקנת חכמים'.

סיכום תירוץ אמרי דבי רבי ינאי: משנתינו באומר 'דין ודברים אין לי בנכסיך' בעודה ארוסה, וכיון שעדיין לא זכה בנכסים מועיל לשון סילוק בעלמא למנוע את זכותו העתידית בנכסים. ואף שאין אדם מסלק עצמו מנחלת אבותיו שלא באה זכות זו לעולם [ואיך יכול לסלק עצמו מנכסיה קודם שזכה בהם], כאן יכול לסלק עצמו מפני שזכות זו דרבנן היא ויכול לומר 'אי אפשי בתקנת חכמים'.

תירוץ נוסף על קושית הגמרא לעיל (ע"א), איך קונה האשה את הגט בחצרה והרי מה שקנתה אשה קנה בעלה:

רָבָא אָמַר, לעולם מדובר אף שלא אמר לה 'דין ודברים אין לי בנכסיך', ומה שהקשו הרי מה שקנתה אשה קנה בעלה, הלא יש להקשות כן אף על הנותן גט לידי האשה כיצד היא מתגרשת, **אֲטוּ דָּהּ מִי לֹא קָנְיָא לֵיהּ לְבַעַל** – וכי יד האשה אינה קנויה לבעל, והרי קנויה היא לו לענין שמעשי ידיה שלו הם, [כמו שחצרה קנויה לבעלה לפירות], ואיך יתקיים מה שאמרה תורה 'ונתן בידה', **אֶלָּא** בהכרח צריך לומר שמה שאמרה תורה ונתן בידה היינו, **שִׁנְּיָתֵהּ וְיָדָהּ כְּאֶחָד** – שעל ידי שנותן הגט לידה, זוכה היא בגיטה ובידה כאחד, **הָכָא נַמִּי** בנותן גט בחצרה **שִׁנְּיָתֵהּ וַחֲצֵרָהּ כְּאֶחָד** – שזוכה בגיטה ובחצרה כאחד.

הגמרא תמהה על דברי רבא: **אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, רָבָא שהקשה 'אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל' יָד דְּאִשָּׁה קָא קַשְׁיָא לֵיהּ** – וכי באמת הוקשה לו שידה קנויה לבעלה, הרי נָהֵי – אמנם דְּקָנֵי לֵיהּ הבעל לְמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ של אשתו, אך יָדָהּ גּוּפָהּ מִי קָנֵי לֵיהּ - וכי יש לו קנין בגוף ידיה. מתרצת הגמרא, **אָמַר לֵיהּ** רבינא לרב אשי, אכן לא יד האשה הוקשה לו, אלא **רָבָא יַד הָעֶבֶד קָא קַשְׁיָא לֵיהּ, לְמַאן דְּאָמַר** במסכת קידושין (כב:) שהעבד קונה את עצמו מיד רבו **בִּשְׁטָר עַל יְדֵי עַצְמוֹ** על ידי שנותן רבו לידו את שטר השחרור, והוקשה לרבא הלא **יַד עֶבֶד כְּיַד רַבּוֹ דָּמְיָא**, שהרי גופו קנוי לרבו, וכל מה שקנה העבד קנה רבו והאיך זוכה העבד בגיטו, ועל זה אמר רבא, **אֶלָּא** כשם שלענין עבד צריך לומר **שִׁנּוּיוֹ וְיָדוֹ כְּאֶחָד כְּאֶחָד**, **הָכִי נַמִּי** נאמר לענין גט אשה בחצר **שִׁנְּיָתֵהּ וַחֲצֵרָהּ כְּאֶחָד כְּאֶחָד.**

הגמרא מביאה מעשה שבענינו חידש רבא את דין 'גיטה וחצירה באין כאחד':

הֲהוּא שְׁכִיב מָרַע – חולה המסוכן למות, **דְּכָתַב לָהּ גִּיטָּא לְרֵבִיתָהוּ** שכתב גט לאשתו, **בַּהֲדֵי פָּנְיָא דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא** – סמוך לכניסת השבת, **וְלָא הַסְפִּיק לְמֵיתְבֵיהּ לָהּ** – ליתנו לה קודם כניסת השבת. **לְמָחָר** ביום השבת **תָּקְפָה לֵיהּ עָלְמָא** – גבר חליו, וחשש שמא ימות קודם צאת השבת, ואם לא יתן לה הגט בשבת תזדקק אשתו ליבום, אך ליתן לה הגט בשבת אסור, משום שהוא מוקצה ואסור בטלטול.

אֲתוּ קרובי האשה **לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא** לשאול כיצד יעשו. **אָמַר לְהוּ, זִילוּ אָמְרוּ לֵיהּ** – לכו אמרו לשכיב מרע, **דְּלִיקְנְיֵהּ נַיְחָלָהּ לְהַהוּא דּוּכְתָּא דִּיתֵיב בֵּיהּ גִּיטָּא** – שיורה לאשה לקנות בקנין חזקה את הבית שבו מונח הגט, **וְתֵיזִיל אֵיהִי** – ותלך היא **וְתֵיחוֹד וְתִפְתַּח** – תעשה מעשה חזקה על ידי שתסגור ותפתח את דלת אותו בית **וְתַחְזִיק בֵּיהּ** – וכך תקנה את המקום בקנין חזקה, וכדְּתַנַּן במסכת ב"ב (מב.), שאם **נָעַל** את הדלת, או **גָּדַר** פרצה, או **פָּרַץ** גדר **כָּל שֶׁהוּא** בקרקע, **הֲרֵי זוֹ חֲזָקָה.** וכאשר הוא מקנה לה את הבית, יכוון להקנות לה גם את הגט המונח שם בקנין אגב, וכמו ששנינו בקידושין (כו.) שמטלטלין נקנין אגב קרקע, ובכך תזכה היא בגט בקנין אגב, ותתגרש בלא שיטלטלו הגט.

אָמַר לֵיהּ רַב עִילַּיש לְרָבָא, וכי מה יועיל שיקנה לה הבעל את מקום הגט לקנות אגבו את הגט, והרי אמרו חכמים **מַה שֶּׁקָּנְתָה אִשָּׁה קָנָה בַּעְלָהּ**, וכיון שהמקום שמונח בו הגט קנוי לבעלה כיצד תקנה את הגט אגבו. **אִיכְסֵיף** ונתבייש רבא, מפני שלא ידע להשיב. **לְסוֹף אֵינְגֵּלִי מֵילְתָא** התברר **דַּאֲרוּסָה הֲוַאי** שאותה אשה ארוסה היתה ולא נשואה. מעתה **אָמַר רָבָא** להשיב על קושית רב עילים, **אָמְרוּ** חכמים **בְּנְשׂוּאָה** שמה שקנתה אשה קנה בעלה, וכי **יֹאמְרוּ** כן גם **בַּאֲרוּסָה**, שלא תקנו חכמים שהבעל אוכל פירות אלא מן הנישואין ולא מן האירוסין.

חָדָר אָמַר רָבָא – לאחר מכן חזר בו רבא ואמר **לֹא שָׁנָא אֲרוּסָה וְלֹא שָׁנָא נְשׂוּאָה** – בין ארוסה ובין נשואה יכולה לקנות הגט אגב הקרקע, ומפני **שִׁנְּיָתֵהּ וַחֲצֵרָהּ כְּאֵין כְּאֶחָד.**

מקשה הגמרא, מדוע בתחילה לא ידע רבא להשיב, **וְהָא אֲמָרָהּ רָבָא מֵעִיקָּרָא** – הרי רבא עצמו לעיל אמר סברא זו ש'גיטה וחצרה באין כאחד' מתרצת הגמרא, **כִּי אֲמָרָהּ רָבָא, אַהֲאי מַעֲשֶׂה אֲמָרָהּ** – תירוץ רבא לעיל נאמר אחר שהתחדשה לו סברא זו במעשה של ההוא שכיב מרע.

שנינו במשנה: הזורק גט לאשתו **וְהִיא בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ** או בתוך חצירה הרי זו מגורשת. **אָמַר עוּלָּא, וְהוּא** דווקא **כְּשֶׁעוֹמֶדֶת** באותה שעה **בְּצַד בֵּיתָהּ וּבְצַד חֲצֵרָהּ. וְרַב אוֹשַׁעְיָא** חולק **וְאָמַר, אֲפִילּוּ הִיא בְּטָבְרָא וַחֲצֵרָהּ שניתן בה הגט בְּצִיפּוֹרִי, אוֹ הִיא בְּצִיפּוֹרִי וַחֲצֵרָהּ בְּטָבְרָא,** הרי זו **מְגוֹרֶשֶׁת.**

מקשה הגמרא על רב אושעיא, **וְהָא 'הִיא בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ וּבְתוֹךְ בֵּיתָהּ' חֲצֵרָהּ** במשנה, הרי שצריכה לעמוד בצד חצירה, מתרצת הגמרא, **הָכִי קָאָמַר** – רב אושעיא יפרש שכך אמרה המשנה, **וְהִיא כְּמִי שֶׁבְּתוֹךְ בֵּיתָהּ וְהִיא כְּמִי שֶׁבְּתוֹךְ חֲצֵרָהּ,** כלומר, שמדובר באופן שהחצר משתמרת כאילו עומדת היא בעצמה שם, **דְּכֵינָן דְּחָצֵר מְשָׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ הִיא** – שהחצר מוקפת גדר ומשתמרת על פי צוויה לכן **מִתְגָּרֶשֶׁת.** אך אם החצר אינה משתמרת לדעתה, אינה קונה את הגט.

הגמרא מבארת את טעם המחלוקת של עולא ורב אושעיא: **לֵימָא בָּהָא קָמִיפַּלְגִי** – שמא נאמר שנחלקו בשאלה זו, **דְּמַר** – עולא **סָבַר חָצֵר מְשׁוּם יָדָהּ אִיתְרַבָּאי** – שחצר ריבתה תורה מדין 'יד', שכשם שידה זוכה לה אף חצירה זוכה לה, ולכך צריך שתעמוד בצד חצירה, כידה שהיא סמוכה לגופה. **וּמַר** – רב אושעיא **סָבַר, חָצֵר מְשׁוּם שְׁלִיחוּת אִתְרַבָּאי** – חצר שריבתה תורה מדין שליחות, שכשם ששלוחה זוכה עבורה בגיטה, כך גם חצירה זוכה לה כשלוחה. ולכך אינה צריכה לעמוד בצד חצירה כשם שאינה צריכה לעמוד בצד שלוחה. דוחה הגמרא, **לֹא, דְּכוּלֵי עָלְמָא** סברי **חָצֵר מְשׁוּם יָדָהּ אִיתְרַבָּאי**, ולא נחלקו אלא עד כמה יש לה להיות כידה, **דְּמַר** – עולא **סָבַר, כְּיָדָהּ** ממש, **מַה יָדָהּ** קונה לה **בְּסָמוּכָה** לה, שהרי ידה סמוכה לגופה, **אַף חֲצֵרָהּ** קונה לה רק **בְּשֶׁעוֹמֶדֶת סְמוּכָה לה. וְאִידָךְ** – רב אושעיא יאמר לך, אם בעולא, אם כן יש לך לומר אף **אִי מַה יָדָהּ** קונה לה **בִּרְבוּקָהּ** לה, שהרי ידה דבוקה לגופה, **אַף חֲצֵרָהּ** לא תקנה לה אלא **בְּשֶׁהִיא דְּבוּקָה** לה ולא די **בִּסְמוּכָה לה. אֶלָּא** ודאי **מַה שֶּׁרִיבְּתָה תּוֹרָה חֲצֵרָהּ כְּיָדָהּ** לא לענין **שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לה,** אלא לענין אחר **שֶׁמַּה יָּדָהּ מְשַׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ אַף חֲצֵרָהּ הַמְשַׁתַּמֶּרֶת לְדַעְתָּהּ, וּלְאַפּוֹקֵי חָצֵר הַמִּשְׁתַּמֶּרֶת שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ** שאינה קונה.

הגמרא עוברת לדון באופנים שאשה קונה את גיטה אף בחצר בעלה: **הַהוּא גַּבְרָא, דְּזָרַק לָהּ גִּיטָּא לְבֵיתְהוּ** – שזרק גט לאשתו בחצר [להלן תבאר הגמרא אם היה זה בחצירו או בחצירה], ובאותה שעה **הֲוָה קָיְימָא** – היתה האשה עומדת **בְּחָצֵר. אָזַל גִּיטָּא נָפַל בְּפִיסְלָא** – נתגלגל הגט עד שנח על חתיכת עץ שעמדה בחצר. **אָמַר רַב יוֹסָף, חֲזִינָן** – נראה אנו כיצד היה מעשה, **אִי הֲוָיָא** – אם אותו פיסלא יש בו **אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת,** באופן זה

המשך בעמוד נג

פָּלַג לֵיהּ רְשׁוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ – חולק הוא רשות לעצמו ואינו בטל לחצר, ואינה מגורשת. וְאִי לָא – אם אין בו ארבע אמות על ארבע אמות, באופן זה חָדָא רְשׁוּתָא הִיא – רשות אחת הוא עם החצר, והרי זו מגורשת.

מבררת הגמרא, בְּמַאי עָסְקִינַן – באיזו חצר מדובר כאן, אִילֵימָא בָּחָצֵר דִּידָהּ – אם בחצר שלה, אם כן כִּי הֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת מַאי הֲוֵי – אפילו אם יש בפיסלא ד' על ד' אמות מדוע אינה מגורשת, הרי הפיסלא שלה הוא. אֶלָּא בְּחָצֵר דִּידֵיהּ – ואם תאמר שמדובר בחצרו, אם כן כִּי לָא הֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת מַאי הֲוֵי – אפילו אם אין בפיסלא ד' על ד' אמות למה תהא מגורשת, והרי אין זו חצירה.

מבארת הגמרא, לָא צְרִיכָא – חילוקו של רב יוסף לא הוצרך אלא בכגון דְּאוֹשְׁלָהּ מָקוֹם – שהשאיל לה הבעל מקום בחצרו כדי שתקנה בו את הגט, ולכן אם אין בפיסלא ארבע על ארבע הרי הוא בטל לחצר והרי הוא בכלל המקום שהשאיל לה, אך אם יש בו ארבע על ארבע אמות, חולק רשות לעצמו ואינו בכלל החצר שהשאיל לה. ואין אומרים שהשאיל לה אף את הפיסלא, דְּחַד מָקוֹם מוֹשְׁלֵי אִינָשֵׁי, תְּרֵי מְקוֹמוֹת לָא מוֹשְׁלֵי אִינָשֵׁי – כיון שאדם רגיל להשאיל מקום אחד ברשותו ולא שני מקומות.

מוסיפה הגמרא, וְלָא אֲמָרַן שאם אין ברוחב הפיסלא ארבע על ארבע אמות שבכלל החצר הוא ומגורשת, אֶלָּא דְּלָא גָּבְהָה הפיסלא עֲשָׂרָה טפחים, אֲבָל אם הוא גָּבְהָה עֲשָׂרָה טפחים, אַף עַל גַּב דְּלָא הֲוֵי רחבו אַרְבַּע אַמּוֹת חולק הוא רשות לעצמו ואינו בכלל החצר ואינה מגורשת. וְלָא אֲמָרַן שאם אין ברחבו ארבע אמות ולא בגבהו עשרה טפחים שבכלל החצר הוא, אֶלָּא באופן דְּלֵית לֵיהּ